

Opgave 8

Terugtrekende overheid speelt andere rol

De Nederlandse overheid is de laatste decennia een andere rol gaan spelen in het economische proces. Lag vroeger de nadruk op de inkomensherverdelende functie van de overheid, tegenwoordig ligt die meer op de sturing van de consumptie en de productie in ons land. Die rolverandering heeft invloed gehad op de overheidsfinanciën (zie tabel 4). Zo is er een verschuiving opgetreden van directe belastingen – in 1991 nog bijna 53% van de overheidsontvangsten – naar indirecte belastingen. Sommige politici betreuren deze ontwikkeling. Zij stellen dat de overheid in haar nieuwe rol minder aandacht besteedt aan inkomensbeleid waardoor de inkomensverschillen na belasting groter worden.

tabel 4

overheidsfinanciën (bedragen in miljarden euro's)	1991	2002	% verandering
loon- en inkomstenbelasting	29,6	37,0	25
vennootschapsbelasting	9,7	19,1	97
overige belastingen op inkomen, winst en vermogen	2,4	5,6	133
accijnzen	4,5	8,0	78
omzetbelasting (BTW)	17,3	35,0	102
overige prijsverhogende belastingen	15,6	24,9	60
totale rijksinkomsten*	79,1	129,6	
totale rijksuitgaven	89,4	125,7	
totale rijksuitgaven in % van het nationale product	41	28	

* De niet-belastinginkomsten worden hier buiten beschouwing gelaten.

- In de periode 1991-2002 is er economisch gezien sprake van een terugtrekende overheid.
- 1p **23** Hoe blijkt dat uit tabel 4?
Kies één van de onderstaande antwoorden.
- uit het feit dat de loon- en inkomstenbelasting relatief het minst is toegenomen
 - uit het feit dat het verschil tussen rijksuitgaven en rijksinkomsten is afgenomen
 - uit het feit dat het aandeel van de rijksuitgaven in het nationale product is afgenomen

- 2p **24** Bereken hoeveel procent van de totale rijksinkomsten in 2002 bestond uit directe belastingen.

- 2p **25** Leg uit dat de overheid met behulp van indirecte belastingen de consumptie kan sturen.

Bij ... (1) ... belastingen wordt geen rekening gehouden worden met verschillen in inkomen. Door een verschuiving van directe naar indirecte belastingen worden mensen met een laag inkomen relatief ... (2) ... belast dan mensen met een hoog inkomen. Dit heeft een ... (3) ... invloed op de inkomensverdeling na belasting.

- 2p **26** Wat moet in plaats van de cijfers worden ingevuld om een economisch correcte tekst te krijgen?
- bij (1) directe / indirecte
bij (2) minder zwaar / zwaarder
bij (3) denivellerende / nivellerende